

Laboratorium Diversiteit en de sociale agenda

Op woensdag 23 mei 2012, een van de eerste echt warme dagen van dit jaar, vond het Laboratorium Diversiteit en de sociale agenda plaats. Ruim dertig deelnemers ontmoetten elkaar in de prachtige brandweerkazerne van Zwolle en deelden hun ervaringen over diversiteit in de samenleving.

De gemeente Zwolle, medeorganisator van de bijeenkomst, werkt aan de realisatie van 'inclusief beleid' en wil haar grote diversiteit aan burgers stimuleren om actief bij te dragen aan de Zwolse samenleving. Dat kan op verschillende manieren vorm krijgen.

Zo legt Arne Poirot, brandweercommandant en gastheer voor deze bijeenkomst, uit hoe de brandweer werkt aan divers personeelsbeleid.

"Om brandweerman te worden sluit je je allereerst aan bij de vrijwillige brandweer", legde hij uit. "Daaruit rekruteren wij onze mensen. De basistraining heb je dan al gehad en wij leiden je verder op. Je kunt maximaal 20 jaar brandweerman zijn, dus de laatste vijf jaar ben je ook bezig met 'je tweede carrière'. Het is fysiek zwaar werk en we merken dat dat toch vooral aantrekkelijk is voor jonge 'witte' mannen. Zeker maken vrouwen en allochtonen deel uit van ons team, maar echt gericht beleid voeren we er niet op. Dat werkt eerder averechts. 'Wat maakt het ons nou uit welk kleurtje je hebt – als je maar een goeie brandweerman bent' is meestal de reactie".

Nelleke Vedelaar, coördinerend wethouder sociaal domein van de gemeente Zwolle, vertelt hoe haar leven eigenlijk helemaal doortrokken is van 'diversiteit'. "Mijn familie komt uit de Noordoostpolder en daar werd je streng voor geselecteerd voor je je er mocht vestigen. Hoewel de achtergronden van de eerste pioniers heel divers zijn, moesten ze allemaal aan hetzelfde 'ideaalbeeld' voldoen!"

Als inwoner van Zwolle is Vedelaar erg gehecht aan de wijk Holterbroek, waar ze woont. Heel divers qua bewoners, veel tolerantie voor 'afwijkend gedrag', zoals 'onze zingende buurtbewoner'. Dat maakt dat je als wethouder "gewoon je boodschappen kunt doen".

Ook in het college van B&W is diversiteit motiverend voor Vedelaar. "Samen met een collega zijn we de dertigers in het college. Ik merk dat we anders tegen het werk aankijken. Pragmatischer, meer op resultaat gericht – en dat geeft wel eens discussie!"

Het College heeft als uitgangspunt dat iedereen meedoet. "We willen naar inclusief beleid. We zijn er van overtuigd dat je elkaar leert kennen

als je gedeelde belangen hebt. Waar het om gaat is wat bewoners zelf, samen kunnen doen. Dat draagt bij aan de waarde van de samenleving. Je hoeft niet mee te doen, maar dan moet je ook niet zeuren. Als overheid gaan we niet alles voor je regelen. Mensen bepalen uiteindelijk zelf”.

Han Entzinger, hoogleraar aan de Erasmusuniversiteit van Rotterdam, geeft de aanwezigen een echt gastcollege. Een aantal feiten daaruit:

- Nederland is altijd een immigratieland geweest en zal dat ook altijd blijven. Daar is namelijk niet zoveel aan te doen. Opvallend is wel dat Nederland in de laatste jaren meer uitstroom kent dan instroom. Daarmee zijn we uniek in Europa. Die emigratie is vooral gericht op België en Duitsland...
- Uit traditionele immigratielanden komen steeds minder mensen binnen. De 2^e generatie is minder op het land van herkomst gericht en kiest de partner in Nederland. Overigens gaat het in die 'landen van opa en oma' ook steeds beter, dus de wens om te emigreren neemt af.
- Er is wel toename van kennismigratie. Dat wordt in heel Europa erg gestimuleerd: kenniswerkers zijn economisch erg gewild.
- De migrantenpopulatie in Nederland wordt steeds diverser. Mensen komen uit heel verschillende landen, de verblijfsduur van mensen varieert enorm, evenals het kennisniveau.

Conclusie van Entzinger: je kunt als overheid deze hele ontwikkeling op zijn hoogst een beetje bijsturen. Onderzoek samen met Paul Scheffer toont volgens Entzinger aan dat de segregatie aan het afnemen is. Migrantenvaieren uit naar andere wijken en vanuit de randstad ook naar andere steden. De belangrijkste motor daarvoor is de wooncarrière: net als iedereen willen migranten verhuizen naar een betere woning of buurt. Daarmee is integratie een autonoom proces. De overheid kan een rol spelen op juridisch terrein (bv. over Nederlanderschap) en op sociaal-economisch gebied (banen, opleidingen, armoedebestrijding). Een grotere rol zou de overheid kunnen spelen bij de vraag: hoe leven mensen met elkaar? En dan is het stimuleren van een gezamenlijk doel belangrijk, evenals het bijbrengen van respect voor elkaar. Kortom: voor iedere burger hetzelfde beleid, met aandacht voor specifieke

situaties.

Gewapend met deze informatie én met hun eigen ervaringen en deskundigheid, buigen de deelnemers zich over de scenario's die door Trendbureau Overijssel zijn ontwikkeld.

"Van elk scenario bestaan elementen nu al", licht Hans Peter Benschop toe. "We zeggen niet dat dit de toekomst is, maar het zou zomaar die kant verder op kunnen gaan. Wat betekent dat voor de omgang van mensen met elkaar? Hoe ziet Zwolle er dan uit? Wat betekent het voor het werk dat u doet?"

Rond de tafels worden al snel intense gesprekken gevoerd, meningen gedeeld, aarzelingen en zorgen uitgesproken. Ook enthousiasme en gelach klinkt, als in vlot tempo drie van de vier ontworpen scenario's langskomen.

Onder Ons krijgt positieve reacties: herkenbaar, veilig, veel sociale cohesie en zorg voor elkaar, eigen kracht van gemeenschappen, bekende netwerken en behoud van belangrijke waarden. Maar het beeld is ook benauwend, verstikkend en verlamd. Als je er niet bij hoort, word je buitengesloten. 'Onder ons' bestaat al. Niet alleen in dorpen, maar ook in wijken en buurten waar soms een paar families de cultuur bepalen. Het is belangrijk dit scenario te herkennen. Met een kleine ingreep ontstaan soms al nieuwe kansen – dit scenario verandert vanzelf!

Fusion lijkt voor sommigen het meest op een wens-scenario. Wat zou het mooi zijn als iedereen respect voor elkaar kon opbrengen, als iedereen mag zijn wie die is. Dan kun je profiteren van de verschillen die er ook zijn. Innovatiekracht en creativiteit zijn groot, duurzaamheid is belangrijk en de – kleine – overheid is faciliterend voor eigen initiatief van burgers. Kritisch wordt dit ook een saai gemeenschap genoemd, met een te geforceerde vorm van integratie. Is dit te utopisch? Vanuit de sport komt een tegengeluid: het streven naar 'omni-sportverenigingen' in dorpen en wijken is een vorm van fusion. En daarmee houd je wel de sportinfrastructuur overeind!

Profielen naar buiten biedt weer meer herkenning. De technologie biedt vele mogelijkheden en zal de diversiteit alleen maar laten groeien. In dit scenario worden mensen uitgedaagd om iets van hun leven te maken. Alleen of in groepen, lokaal of over de grenzen heen: solidariteit en onderling contact kan op allerlei manieren vorm krijgen. Het is een stedelijk, jong scenario, waaruit een enorme

vrijheid spreekt. Maar negatieve kanten zijn er ook. Vluchtig, vrijblijvend, toenemende ongelijkheid in een harder wordende wereld, uitsluiting van 'digibeten' en van degenen die de technologie niet kunnen betalen. Blijven menselijke verbindingen bestaan als twitter het belangrijkste communicatiemiddel wordt? En ook hier zien de deelnemers de overheid een steeds kleinere rol spelen.

Het is een zinvolle discussie, luidt de unanieme conclusie. De scenario's dwingen je weer even om goed na te denken over je werk en dagelijks handelen. Voor alle scenario's geldt dat diversiteit niet vanzelfsprekend is: je zult er bewust mee moeten omgaan!

Die conclusie geldt zeker voor Frion, een organisatie die zorg biedt aan mensen met een beperking, stelde Ingrid van Male van Frion. "Wij hebben dagelijks te maken met de vertaling van 'anders zijn' naar 'deelnemen aan de samenleving'." De creatieve groep heeft kleurige harten gemaakt, als aanmoediging om diversiteit te vieren. En dat gebaar wordt zeer gewaardeerd!

